

kojem cytira predstavlja vodeći, a bunkula prateći instrument, na kojem se svirka izvodi na način burdona. Prva istraživanja ove vrste instrumentalne muzike u Reziji, međusobno ugadanje instrumenata, način sviranja i dr. upućuje autora na pretpostavku da je ovaj ansambl nasljednik aerofonog instrumenta — dudu, koje su u prošlosti postojale na području Rezije.

O dudama u Bilo-gori, njihovoj ergologiji, muzičkim osobinama instrumenta, o porijeklu, te o ličnosti svirača — dudaša, govori referat Zvonka Lovrenčevića (Bjelovar).

Miroslava Fulanović -Šošić (Sarajevo) dala je saopštenje pod naslovom *Rog u narodnoj muzičkoj tradiciji Bosne i Hercegovine*. Na veoma jasan i sažet način autorica je prikazala ovaj aerofoni instrument, načinjen od volovskog roga, sa piškom ili bez njega, koji se nalazi kod bosansko-hercegovačkih stočara.

Dr Radoslav Hrovatin (Ljubljana) autor je referata *Mirliton nunalca*. »Nunalca« je vrsta instrumenta u obliku cijevi od trske (dužine 10 — 15 cm). Tonovi se dobivaju duhanjem na membranu koju predstavlja istanjeni središnji dio instrumenta. Autor je »nunalcu« našao u selu Dekani kraj Kopra. Kako je taj instrument nepoznat na ostalim područjima naše zemlje, to je ovaj Hrovatinov članak vrijedan prilog poznavanju narodnih muzičkih instrumenata u Jugoslaviji.

O membranofonom instrumentu u Vojvodini, zvanom »Begeč« — izrađenom od zemljana lonca sa čvrsto zategnutom kožom preko njegova otvora, kod kojeg se vibriranje opne postiže posrednim putem, tj. pomoću kraćeg štapa od trske, koji je provučen kroz središnji otvor membrane — govori dr Slobodan Zečević u referatu *Begeč — muzički instrument od gline*.

Referat Vasila Hadžimanova nosi naslov *Četirižiceni ot instrument karaduzen vo Makedonija*. Ovaj žičani instrument sa četiri žice pripada familiji lauta. Ima dugačku dršku sa 12 — 20 pragova (perdeta) i relativno mali korpus. Instrument se nalazi na cijelom području Makedonije.

Na kraju zbornika nalazi se program folklornih priredbi koje su održane u sklopu kongresa, zatim izvještaj o radu Godišnje skupštine SUFJ i popis učesnika kongresa.

Dunja C. Rihtman

RADOVI XI SAVJETOVANJA ETNOLOGA JUGOSLAVIJE, urednik FIKRET IBRAHIMPAŠIĆ, Izdanja Muzeja grada Zenice, I, Zenica 1970, 359 str.

Zbornik počinje pozdravnom riječju predsjednika Etnološkog društva Jugoslavije profesora Milovana Gavazzija i predsjednika Skupštine općine Zenica Muhameda Berberovića. Slijedi riječ M. Gavazzija u povodu smrti Milenka S. Filipovića. Gavazzi se osvrnuo na životni put i najznačajnija djela ovog našeg neumornog etnologa. Kratkim prikazom Miloša Bjelovića *Zenica i okolina* sudionici Savjetovanja informirani su o geografskom smještaju područja Zenice, konfiguraciji tla, putovima koji su vodili zeničkim područjima, historijskom razvoju, stanovništvu, kao i o današnjem društvenom značenju Zenice i njezine privrede. Nedžad Hadžidedić govori u referatu *Sedmični pazar u Zenici i okolini* o povijesti sajмова i o ekonomskoj funkciji zeničkog sajma, o socio-kulturnim funkcijama sajma kao mjesta na kojemu su se sastajali prijatelji i rodaci i izmjenjivale potrebne društvene informacije. Ljiljana Hadžidedić-Beljkašić u referatu *Zenički brdari* prikazala je izradbu brda i pripremu materijala te prodaju brda proizvedenih u selima srednjeg i gornjeg toka rijeke Ribnice. Fikret Ibrahimpašić upoznao

je sudionike savjetovanja prikazom *Zenički kraj* s povijesnom važnošću Zenice i njezine okolice. Petar Vlahović u referatu pod naslovom *Novije teorije o naseljavanju Slovena po današnjim jugoslovenskim zemljama i njihova antropološka potvrda* bavi se starim i novim podacima i teorijama slavenske literature o pitanju naseljavanja južnoslavenskog područja iz dva pravca, a u obzir uzima i antropološke podatke. Miroslav Draškić u tekstu *Narodna kultura uže Srbije u svetlosti etničkog mešanja poromanizovanog (vlaškog) stanovništva* obavještava o statističkim odnosima vlašskog i srpskog stanovništva te o posrbljavanju Vlaha ženidbenim vezama sa Srbima, pri čemu su Srbi poprimali neke vlaške etnografske osobitosti i obratno. Vitomir Belaj u referatu *Neki etnološki problemi sjeveroistočne Slovenije* navodi primjere koji sjeveroistočnu Sloveniju vežu s ostalim panonskim prostorom a u pojedinim slučajevima i sa zapadnim Slavenima. Ova etnografska granica se umnogome podudara s ranijim historijskim granicama. *Vračani, Crnogorci u okolini Skadra* referat je Perside Tomić u grupi stanovništva koja je živjela sjeverno od Skadra s nizom osobitosti u kulturi. Jovan Vukmanović u referatu *Etnički procesi i sastav današnjeg stanovništva u Starom Baru* na osnovu povijesnih podataka raspravlja o stanovništvu Bara. Radmila Filipović-Fabijanić u radu pod naslovom *Kratak pregled i karakteristike etnološkog rada u BiH u vremenu 1945—1969.* u kratkim se crtama osvrnula na stanje etnologije u Bosni i Hercegovini. Jovan F. Trifunski javlja se prilogom *Stočarstvo na teritoriji SR Makedonije*; autor govori o ekonomskim i društveno-političkim uvjetima za razvoj stočarstva te o vrstama stoke, načinu njezina uzgoja kao i o uzrocima propadanja stočarstva u Makedoniji. Branislava Kopcyńska-Jaworskau radu *Classification of types of pastoral life in the Carpatians* razlikuje dva tipa stočarstva: stajsko i migracijsko i raspravlja o glavnim karakteristikama i razlikama unutar svake vrste napose. Radomir D. Rakić se referatom *Zajednička i granična problematika etnologije i sociologije: proučavanje društvenog života* osvrće na ranija istraživanja društvenog života kod nas prateći autore koji su se bavili sociološkom tematikom sve do današnjih dana. J. V. Bromlej u referatu *O uzajamnim odnosima etnologije, istorije i sociologije* konstatira da je mnogo toga u ove tri znanosti zajedničko, no svaka od njih ima svoju specifičnost. Posebno se bavi povezanošću etnologije i povijesti te etnologije i sociologije. Dunja Rihtman-Auguštin u referatu *Neka pitanja odnosa sociologije i etnologije* govori o različitim aspektima gledanja antropologa i sociologa te o tome kako se ne treba sporiti oko toga koje je gledište ispravno, već treba tražiti rješenja graničnih problema zajedničkih i jednoj i drugoj nauci. Upozorava na potrebu proučavanja problema kulturne mijene i razvoja, sistema odlučivanja, načina i organizacije rada, raspodjele dobara i imovine, te kulturnih vrednota. Desanka Nikolić pod naslovom *Šta nam pruža interdisciplinarni studij odevanja u nas* obavještava kako pri proučavanju povijesti odijevanja i odjeće u prošlosti pomoć pružaju materijalni ostaci, pisana historijska građa, likovna djela i narodna tradicija. Tvrtko Čubelić u referatu *Rezultati najnovijih etnoloških istraživanja u svjetlu interdisciplinarnog problema* govori o pristupima proučavanju usmene narodne književnosti, predlaže njezinu podjelu prema sadržaju i umjetničkom izrazu i raspravlja o osnovnim kategorijama usmene književnosti. M. S. Kašuba i S. A. Tokarev u radu *Zimnie kalendarnye obrjadi narodov Jugoslaviji v XIX v.* bave se običajima vezanim uz božićno vrijeme, od kojih su se neki zadržali do danas. Nastoje ih povezati sa sličnim običajima ostalih Slavena. Nikola Pantelić u referatu *Istraživanja porodice i porodičnih odnosa u sjeveroistočnoj Srbiji* iscrpno opisuje porodične odnose i shvaćanje braka u tom dijelu

Srbije i neke njegove posebne norme. Slobodan Zečević u prilogu *Vodeni duh u narodnom verovanju severoistočne Srbije* poredbama dolazi do zaključka da je to bilo staroslavensko, odnosno indoevropsko mitsko biće. Milica Matić-Bošković u referatu *Novija etnološka ispitivanja pogrebnih običaja Srba u Sremu* dala je iscrpan prikaz svih običaja vezanih uz smrt, od priprema za smrt do daća, kod Srba u Srijemu. Referat Dušana Drljače *Neka zapažanja o životu i običajima sarajevskih Jevreja* donosi podjelu Židova u Jugoslaviji prema granama Sefarda i Aškenaza, prikazuje putove njihova doseljenja i sudbine. Opisuje međusobne odnose, način života i običaje. Bela Römer je prikazom *Narodna i industrijska tehnologija* pokazao kako je mnogo tehnoloških postupaka otkriveno već u narodu, dok ih današnja industrija usavršava i dalje primjenjuje. Mirko Barjaktarović u radu *Šta znači reč stanjanin u Dušanovom zakoniku* tumači tu riječ iz obaveze seljaka da se redom brinu i pravno i moralno odgovaraju za gosta u selu. Slijedi opširna diskusija o gornjim temama. Zbornik završava prikazom *Zenički muzej* Dušanke Trajković, a Čedomir Trajković pod naslovom *XI savetovanje etnologa Jugoslavije* izvještava o pripremama i toku Savjetovanja kao i o priredbama koje su ga pratile.

Vlasta Domaćinović

KRČKI ZBORNIK Povijesnog društva otoka Krka, glavni urednik PETAR STRČIĆ, Krk, sv. 1, 1970, 605 str.; sv. 2, 1971, 431 str.; sv. 3, 1971, 295 str.; sv. 4, 1971, 304 str.

U nizu stručnih publikacija pojavio se 1970. g. »Krčki zbornik« kao edicija Povijesnog društva otoka Krka, pokrenuta u povodu dvadeset i pete godišnjice oslobođenja otoka. Osnivače ovog zbornika vodila je želja za potpunijim znanjem o životu tog našeg najvećeg otoka, o historijskim i društveno-ekonomskim zbivanjima, o tradicionalnoj kulturi i suvremenim problemima razvoja.

Prvi svezak »Krčkog zbornika« donosi priloge iz zemljopisa, gospodarstva, povijesti, narodnog života i običaja, likovnih umjetnosti, zatim napise o suvremenicima i one u spomen zaslužnim Krčanima, pa ocjene i prikaze radova, te vijesti o Povijesnom društvu otoka Krka.

Uvodnici P. Strčića i A. Hriljca upoznaju čitaoce s potrebama i namjenom ove publikacije. V. Kljaković ukazuje na historijsko značenje oslobođenja otoka u aprilu 1945. i njegova pripajanja matici zemlji.

Razmotrit ćemo pažljivije samo priloge etnološko-folklorističkog sadržaja ili one koji pružaju pobudu za dalje takvo razmatranje. Uz veoma preglednu, ilustriranu i podacima bogatu studiju R. Kalmete o geografskom položaju otoka nalazi se također odlično ilustrirana studija P. Novosela o društveno-socijalnoj preobrazbi najvećeg naselja, Punta, u posljednjih stotinu godina. Gospodarske prilike na otoku, njihov razvoj i potrebe razmatranja B. Prikril (*Ekonomska opravdanost izgradnje aerodroma na Krku*), zatim A. Markota (*Od svjetla luči do električne žarulje*) i B. Frgačić-Tomić (*Kronika o poslijeratnoj elektrifikaciji otoka*). Svi ti radovi pokazuju da stočarstvo i poljodjelstvo kao osnovna orijentacija pretežu u tradicionalnom gospodarstvu nad ribolovom.

Opsežna je i uvodna u odjeljku povijesti studija Nade Klaić o Frankopanima kao krčkoj vlasteli. Koliko se problemi etnologa i folklorista isprepleću sa srodnim znanostima, pokazuje na primjeru povijesti rad N. Bonifačića Rožina *Zidine Zvanimirova i Bašćanska ploča*. Na temelju starih dokumenata: kodeksa, ostavština i sporova, na temelju usporedbi narodnih toponima i predaja, autor daje svoju